

สภาพปัญหา

ในปี พ.ศ. 2533 นี้ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประสบภาวะทางการเงินที่เรียกว่างบรายได้เป็น
อย่างยิ่ง ถึงกับ ชูศักดิ์ ศิรินิล (เดลินิวส์ ๙ ธันวาคม 2532 : 10) กล่าวว่า

.....ที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาสภามหาวิทยาลัย (ทปม.)
ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร คณบดี ผู้อำนวยการ ได้ยอมรับร่วมกันว่า
สภาพการเงินในมหาวิทยาลัยขณะนี้อยู่ในสถานะที่แย่มาก.....
ภาวะการเงินในปีนี้มีบริดเราเต็มที ซึ่งเรายังแก้ไขปัญหาคะไร
ไม่ได้ หนี้สินที่เป็นอยู่เวลานี้เชื่อว่าคงเรื้อรังไปอีก 3 ปีกว่าจะฟื้น
ได้ แต่ถ้าหากปีนี้ไม่ได้เริ่มแก้ไขกันบ้าง ก็เชื่อว่ามหาวิทยาลัยคง
ไปไม่รอดแน่.....

งบประมาณด้านรัฐหรืองบคลังนั้น นายชูศักดิ์ ศิรินิล อธิการบดี ได้ดำเนินการขอเพิ่มงบประมาณ
ซึ่งรัฐจัดให้ในปี 2533 เป็นเงิน 233 ล้านบาทเศษนั้น ไม่พอเพียงแก่การบริหารและการพัฒนามหาวิทยาลัย
รามคำแหง มหาวิทยาลัยจึงขอแปรญัตติ ขอเพิ่มงบประมาณอีก 100 ล้านบาท (มติชน 8 สิงหาคม 2532 :
19) แต่ในที่สุด ชูศักดิ์ ศิรินิล (เดลินิวส์ 26 กันยายน 2532 : 9) แถลงว่า

.....ตามที่สำนักงานงบประมาณได้จัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัย
รามคำแหง ประจำปี 2533 เป็นเงิน 233,580,700 บาทนั้น
มหาวิทยาลัยขอแปรญัตติเพิ่มเติม โดยกรรมาธิการงบประมาณได้
กฤษฎาจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้แก่มหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นเงิน 17,199,200 บาท..... ซึ่งปี 2532 มหาวิทยาลัยได้รับเพียง
189,808,300 บาท.....

จะเห็นได้ว่างบคลังหรืองบประมาณจากรัฐบาลนั้น แม้มหาวิทยาลัยจะขอเพิ่มเติมไปอีก 100 ล้าน
บาท แต่ก็ได้มาเพียง 17 ล้านบาทเศษเท่านั้น จำนวนที่ขาดจากที่ขอไปอีก 80 ล้านบาทเศษนั้น
มหาวิทยาลัยก็ย่อมต้องดิ้นรนหามาจากทางด้านงบรายได้ เพื่อชดเชยส่วนที่ขาดอยู่อีก

งบรายได้นั้นมีปัญหา จากปีงบประมาณ 2532 ถึงกับต้องนำเงินสะสมคงคลัง ซึ่งมีอยู่เพียง
80 ล้านบาทเศษมาชดเชยเงินขาดดุล กล่าวคือ รายจ่ายสูงกว่ารายรับ ซึ่งชูศักดิ์ ศิรินิล กล่าวไว้ในบันทึก
ข้อความ ที่ ทม 0901/ว. 163 : ลงวันที่ 6 พฤศจิกายน 2532 ว่า

.....ตามที่มหาวิทยาลัยได้ตั้งงบประมาณได้ ปี 2532 ไว้สูงถึง
463,954,407.87 บาท และตั้งรายจ่ายไว้ 463,954,407.87
บาท ในลักษณะที่รายรับรายจ่ายสมดุลกัน เมื่อผู้บริหารชุดปัจจุบัน
เข้ารับงานเมื่อเดือนกรกฎาคม 2532 และเป็นช่วงปลายปีงบประมาณ
ก็ได้รับรายงานจากกองคลัง ตามบันทึกลงวันที่ 29 มิถุนายน 2532
ว่า มหาวิทยาลัยมีรายรับจริงต่ำกว่าประมาณการมากกว่า 100 ล้าน
บาท ซึ่งจะมีปัญหา ไม่มีเงินเบิกจ่ายและปิดบัญชีไม่ได้เช่นเดียวกับ

ปี 2531 มหาวิทยาลัยจึงเริ่มใช้นโยบายประหยัด. นอกจากนี้ได้ปรับลดรายจ่ายในรายการที่ยังไม่ได้ก่อกำหนดผู้พันหรือความจำเป็นเร่งด่วน ทำให้ยอดรายจ่ายที่ตั้งไว้ลดลง...ดังนี้

รายได้จริง	ตลอดปี 2532	328,135,147.32 บาท
รายจ่ายจริง	ปี 2532	425,395,529.79 บาท
รายจ่ายสูงกว่ารายรับ (ขาดทุน)		97,260,381.87 บาท

จากการศึกษาจากเอกสารดังกล่าวพบว่า ในที่สุดกองคลังได้นำเงินสะสมคงคลังจำนวน 20 ล้านบาท มาตั้งจ่ายในหมวดค่าตอบแทนซึ่งไม่พอจ่าย ทำให้ยอดขาดดุล 97 ล้านบาทเศษ เหลือขาดดุล 77 ล้านบาทเศษ และพบว่า เป็นครั้งแรกใน 18 ปี ที่ก่อตั้งมหาวิทยาลัยมาทั้งงบประมาณประจำปีขาดดุลถึง 97 ล้านบาทเศษ ซึ่งในที่สุดมหาวิทยาลัยก็ขออนุมัติสภามหาวิทยาลัย นำเงินสะสมคงคลัง 80 ล้านบาทเศษ มาใช้

จากปัญหาที่งบประมาณทั้งจากรัฐและงบรายได้วิกฤตดังกล่าว ก่อให้เกิดผลกระทบและปรากฏการณ์การขัดแย้งขึ้นในการบริหาร ซึ่งเดลินิวส์ (8 พฤศจิกายน 2532 : 6) ได้เสนอข่าวว่า

.....จากการประชุม ทปม. ครั้งที่ 48/2532 เมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้มีวาระพิจารณาระเบียบมหาวิทยาลัยรามคำแหงว่าด้วยอัตราค่าตอบแทนให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานตามที่นายธรรมนุญ โสภารัตน์อดีตอธิการบดีเป็นผู้เสนอ โดยมีการพิจารณายกเลิกค่าตอบแทนบางประเภท เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของมหาวิทยาลัย.....

ต่อมามหาวิทยาลัยก็มีคำสั่งให้เลิกจ้างบรายนได้จำนวน 33 คน โดยนายชูศักดิ์ ศิรินิล อธิการบดี (เดลินิวส์ 7 ตุลาคม 2532 : 3) ให้เหตุผลว่า

.....ทุกคนต่างคิดว่าเกี่ยวข้องกับการเมืองภายในมหาวิทยาลัย หรือเป็นการแก้แค้นกันด้วยนั้น ดนขอยืนยันว่า เรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับการเมือง หรือเป็นการแก้แค้นแต่อย่างใด แต่ที่เลิกจ้างเพราะมีความจำเป็นเพื่อความอยู่รอดของมหาวิทยาลัย.....

จากการศึกษาพบว่า ในเดือนมกราคม 2533 มหาวิทยาลัยก็เลิกจ้างลูกจ้างบรายนได้อีกจำนวน 30 คน (ดูรายละเอียดคำสั่ง, ภาคผนวก) และเป็นที่น่าทึ่งกันดีว่าจะมีการเลิกจ้างลูกจ้างบรายนได้อีกในเร็ว ๆ นี้ ไม่น้อยกว่า 44 คน ซึ่งมีผู้มองว่าการเลิกจ้างดังกล่าวนี้เกิดจากวงจรอุบาทว์จากการเลือกตั้งอธิการบดี โดย พูนศักดิ์ วรรณพงษ์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ (ผู้จัดการ , 12-18 มีนาคม 2533 : 64) กล่าวว่า

.....พอธรรมนูญบริหารมา ความดีก็มีอยู่บ้าง ความชั่วก็มีเยอะ สมมติว่าอย่างนั้น ที่ดีไม่มีใครมอง ก็ทำลายธรรมนูญจนฟุบไป ชูศักดิ์ขึ้นมา ธรรมนูญบรรจุน้อยกว่าคน ชูศักดิ์ต้องเอาร้อยกว่าคนออก มันก็เกิดวงจรอุบาทว์อย่างนี้ ปากก็อาจจะพูดหลักการร่วมมหาวิทยาลัย ไม่มีเงินแล้ว จริง ๆ เนื้อหาคือ เอาคนออก ส่วนธรรมนูญเนื้อหาแท้ ๆ... แท้จริงคือ เอาคนเข้า ปัญหาอยู่ที่คน เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดในการได้มาซึ่งอำนาจ.....

เป็นปรากฏการณ์ว่า มีการแตกแยกทางความคิดและแสดงตนเป็นฝักฝ่ายในหมู่บุคลากร กว้างขวางขึ้นเรื่อย ๆ อันส่อให้เห็นถึงการขาดเงินในการบริหาร มีผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของบุคลากร เริ่มมีการจับตามองว่าเกิดการทุจริตคิดมิชอบในการบริหาร และการปฏิบัติงาน ชูศักดิ์ ศิรินิล (เดลินิวส์ , 29 พฤศจิกายน 2532 : 6) กล่าวว่า

.....มหาวิทยาลัยพบว่า ยอดการลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา จากฝ่าย สวป. และฝ่ายการคลังว่าไม่ตรงกัน โดยมีนักศึกษา ลงทะเบียนเรียนสูงกว่ายอดเงินที่การคลังได้รับ แสดงว่ามีการ ลงทะเบียนเรียนโดยไม่เสียเงินเข้าคลังส่วนหนึ่ง สันนิษฐานว่า มีข้อบกพร่อง เช่น ใบเสร็จปลอม.....

จากที่ได้พรรณามาโดยลำดับนั้น จะพบว่า ยังไม่มีใครปฏิเสธได้เป็นรูปธรรมว่ามหาวิทยาลัย รามคำแหง ไม่ประสบภาวะวิกฤตทางการเงินการคลัง เพราะแม้จะมีผู้กล่าวถึงเหตุผลของการปลดลูกจ้าง เป็นการเมือง หรือเป็นเรื่องของคนละฝ่ายก็ตาม แต่ก็มีข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นเอกสารยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรว่า การเงินของมหาวิทยาลัยนั้นอยู่ในภาวะตกต่ำ นอกจากมหาวิทยาลัยจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเลิกจ้าง ลูกจ้างเป็นละลอก และใช้นโยบายประหยัดในทุกเรื่องแล้ว มหาวิทยาลัยยังลดค่าตอบแทน (ดูตารางค่าตอบแทน ภาคผนวก) ในทุกเรื่องทุกอัตรา อันเป็นเหตุเป็นผลได้ว่า เมื่อลดอัตราค่าตอบแทนทุกชนิดลงไปเช่นนี้ ไม่เพียงแต่เป็นผลกระทบต่อรายได้ของบุคลากรเท่านั้น หากจะเป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของบุคลากรทุกสาขาด้วย เพราะบุคลากรเหล่านั้นเคยชินต่อรายได้สูง เคยชินต่อการจูงใจซึ่ง นายธรรมนุญ โสภารัตน์ อดีตอธิการบดี ได้นำวิธีการดังกล่าวมาใช้ โดยธรรมนุญ โสภารัตน์ (ผู้จัดการ, 12-18 มีนาคม 2533 : 63) ยืนยันว่า

.....ผมใช้หลักมาร์เก็ตติ้งของผม โดยสร้างหลักจูงใจ อินเทน ซีฟแพลน ผมก็เอามาจากสมัยที่ผมเป็นเซลล์ขายน้ำมัน ก็คือว่าถ้า ใครตรวจข้อสอบเสร็จภายใน 40 วัน อัตราการตรวจกระดาษ ค่าตอบแทนเพิ่มอีก 2 บาท ผมเป็นนักเศรษฐศาสตร์ผมก็กระตุ้นคน โดย ใช้ทฤษฎีราคา คือ เอาราคาไปจูงใจ....

ปัญหาของการพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงอาจกล่าวได้ว่า อยู่ที่การเงินเป็นต้นเหตุ หากไม่แก้ไข ปัญหาโดยการหาเงินได้เพิ่มขึ้นในระยะยาว ปัญหาขาดแคลนเงินก็จะนับวันยิ่งพอกพูนมากขึ้น และในที่สุด ก็ไม่อาจแก้ไขได้ ไม่เพียงแต่จะขาดแคลนเงินในการพัฒนาไปในวันข้างหน้าเท่านั้น เพราะมหาวิทยาลัย มีภาระหนี้สินอีก ถึง 117 ล้านบาทเศษ (ดูฐานะการเงินรายได้, ภาคผนวก) และเป็นผลต่อการจัดทำงบประมาณ กล่าวคือ สดวงเงินงบประมาณลงและนำเงินงบประมาณส่วนมากไว้ที่ฝ่ายบริหาร (ดูงบประมาณเงินได้, ภาคผนวก) อันเป็นการตั้งอำนาจหรือรวมอำนาจ (Centralized) โดยผู้บริหารซึ่งงบประมาณเป็นเครื่องมือ เพราะคณะและสำนักใดจะใช้เงินก็ย่อมต้องขอหรือต่อรอง (bargain) กับฝ่ายบริหารซึ่งในที่สุดทุกฝ่ายต้อง ยอมตามหรือต้องเป็น Client ของผู้บริหารในทางอ้อมอยู่ดี นั่นก็คือการพัฒนาเฉพาะด้านวิชาการหรือด้าน

ได้ก็ตาม คณะและสำนักหาอาจคิดหรือกระทำโดยลำพังตนได้ไม่ การใดเหมาะสมหรือไม่จำต้องให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้ชี้หรืออนุญาตในทุกครา ซึ่งถ้าการบริหารมหาวิทยาลัยยังคงเป็นไปเช่นนี้นานเท่าใดก็จะตกกระทบต่อวิชาการของคณะต่าง ๆ อันเป็นผลต่อเนื่องถึงนักศึกษาและประชาชนของประเทศนี้ในที่สุดนั่นเอง

หากมองกรณีคณะนิติศาสตร์ ซึ่งได้รับงบประมาณที่เป็นงบรายได้ จำนวน 6,596,623 บาท ในจำนวนดังกล่าวเป็นค่าจ้างประจำ และค่าจ้างชั่วคราว 5,741,400 บาท จากงบประมาณยอดทั้งหมด 342,124,900 บาท นอกนั้นก็เป็นการวัสดุครุภัณฑ์ (ภาคผนวก) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ามีงบเงินอุดหนุน เพียง 62,000 บาท เท่านั้น งบอุดหนุนดังกล่าวเป็นงบส่งเสริมวิชาการ และพัฒนาคณะ อันเป็นงบซึ่งจะชี้ให้เห็นได้ว่า คณะนิติศาสตร์จะเจริญ หรือพัฒนาไปในทางใดได้เพียงใด

เงินจำนวน 62,000 บาทนั้น คณะนิติศาสตร์จะนำนวัตกรรม (innovation) ใดมาใช้ได้บ้าง คณะนิติศาสตร์จะค้นคว้าวิจัยจนพบทฤษฎี หรือสร้าง model หรือพบบองค์ความรู้ (body of knowledge) ได้อย่างไร คณะนิติศาสตร์จะสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ (academic excellence) ได้ด้วยวิธีอันแบบใดเพียงใด การสนองตอบต่อนโยบายมหาวิทยาลัย เช่น จัดทำ learning package นั้นจะใช้กลยุทธ์ (strategy) ใด ซึ่งถ้ากล่าวถึงหลักสูตรศาสตร์แล้ว คณะนิติศาสตร์กำลังประสบภาวะวิกฤตด้านปัญหาพื้นฐานเลยทีเดียว (what, how, for whom) และเห็นได้ชัดว่าเงินงบรายได้เป็นมูลเหตุและปัจจัยหลักในการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ในทุกด้าน

เมื่ออาศัยมูลเหตุและปัจจัยดังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัยก็ชอบที่จะเร่งดำเนินการหาทางออก (exit) เพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยร่ำค่าแห่งโดยพลัน หากใช้ทางเลือก (choice) เพียงแต่ประหยัด ตัดทอน เลิกจ้างตั้งที่มีอยู่เป็นอยู่ ย่อมเกิดผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง และมีใช่จะเป็นผลเพียงชั่วคราวเท่านั้น

กล่าวโดยสังขรณ์แล้ว คนยากจนจะว้าวุ่นและรำพึงรำพันถึงความจนอยู่กระไรได้ การขจัดความจนอยู่ที่การไผ่หา มิใช่การแถลงข่าวว่ายากจน หรือนั่งเวทนาตนเองอย่างที่เป็นอยู่

ทางออก (exit) เพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัย หากคิดโดยเหตุและผลแล้ว จะพบว่าเมื่อมีงบรายได้ขาดดุล ขาดมือ ก็จำเป็นต้องหางบรายได้เข้ามาเพิ่ม งบรายได้ที่หามาเพิ่ม หามาได้อย่างไร และวิธีใดจึงเป็นทางออกที่ผู้บริหารพึงเลือกทำ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อหาทางออกในการแก้ปัญหาภาวะการเงินวิกฤตอันเป็นผลต่อการเรียน การสอน การบริหาร และการพัฒนามหาวิทยาลัย ซึ่งทางออกดังกล่าวจะทำให้มหาวิทยาลัยใช้เป็นทางเลือกดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งงบรายได้พอเพียงแก่การพัฒนามหาวิทยาลัยในทุกด้าน อันเป็นผลดีต่อประชาชนและประเทศชาติในที่สุด

วิธีศึกษา

เนื่องจากระยะเวลาการศึกษาเรื่องนี้มีอยู่อย่างจำกัด ผู้ศึกษาจึงจำต้องศึกษาวิจัยจากเอกสาร (documentary research) เป็นหลักใหญ่และจะศึกษาวิธี field research เข้ามาเสริมในส่วนที่เป็นหลักการอ้างอิงเชิงวิชาการ

การสอบถามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้วิธีพรรณนาและวิเคราะห์ควบคู่กันไป (descriptive and analytical method) ข้อมูลใดที่เป็นเชิงปริมาณสรุปออกเป็นร้อยละของความเห็นหรือข้อมูล แล้วแต่กรณี

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ได้เป็นผู้มีโอกาสคิดค้นสร้างสรรค์ (creativity)
2. เป็นการนำนวัตกรรม (innovation) มาใช้ในหน่วยงานหนึ่ง และสามารถขยายผลไปสู่หน่วยงานอื่นได้อีกด้วย
3. ได้พบทางออกในการแก้ปัญหาการเงินการคลังของมหาวิทยาลัย ทำให้มหาวิทยาลัยได้งบประมาณได้เพิ่มขึ้น
4. เป็นขวัญและเป็นกำลังใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรของมหาวิทยาลัย และช่วยมหาวิทยาลัยพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในทุกด้านอันเป็นผลดีต่อประชาชนและประเทศชาติ

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาเฉพาะกรณีที่ใช้ต่อคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และศึกษาทางออกเฉพาะการเปิดรับนักศึกษาโครงการพิเศษ ซึ่งคณะนิติศาสตร์สามารถเลือก (choice) ทำได้

นิยาม

ในรายงานการศึกษานี้

คณะนิติศาสตร์	หมายถึง คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัย	หมายถึง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สภามหาวิทยาลัย	หมายถึง สภามหาวิทยาลัยรามคำแหง
ทางออก	หมายถึง สิ่งหรือวิธีการหรือโครงการในการแก้ปัญหา ซึ่งในที่นี้ก็คือ การแก้ปัญหาเงินรายได้ไม่พอเพียง
งบคลัง	หมายถึง งบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่ส่วนราชการตามพระราชบัญญัติงบประมาณแผ่นดินของแต่ละปี
งบรายได้	หมายถึง เงินได้อื่นนอกจากงบคลัง เช่น เงินผลประโยชน์และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย หรือทรัพย์สินซึ่งมีผู้ให้แก่มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

กรอบความคิด การประยุกต์ใช้ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรอบความคิด

ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (public choice theory) นั้น Dennis C. Mueller (1980 : 1) ศาสตราจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแมริแลนด์ กล่าวว่า

ทางเลือกสาธารณะนั้น สามารถให้คำจำกัดความได้ว่า เป็นวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ศึกษาถึงการวินิจฉัยสั่งการที่ไม่ใช่ส่วนตลาด (nonmarket) หากกล่าวให้ง่ายขึ้นก็คือการประยุกต์ระหว่างวิชาเศรษฐศาสตร์กับวิชารัฐศาสตร์นั่นเอง เนื้อหาของทางเลือกสาธารณะ ก็เป็นเช่นเดียวกันกับวิชารัฐศาสตร์ เป็นต้นว่า ทฤษฎีว่าด้วยรัฐ กฎเกณฑ์การออกเสียง พฤติกรรมผู้เลือกตั้ง พรรคการเมือง ระบบราชการ และอื่น ๆ อย่างไม่จำกัด กลวิธีของทางเลือกสาธารณะ ก็คือกลวิธีของวิชาเศรษฐศาสตร์นั่นเอง.....

ซึ่ง วรเดช จันทรศร (2531 : 81) นำมาอ้างว่า Robert Rish ให้คำอธิบายว่า วิชานี้เป็นวิชาที่มุ่งเอาความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตลาด (market behavior) มาอธิบายถึงพฤติกรรมการตัดสินใจที่เกิดขึ้น ในส่วนของภาครัฐบาล ตลอดจนมุ่งที่จะนำเอากลไกของตลาดมาปรับปรุง เพื่อให้การตัดสินใจในส่วนของภาครัฐ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น.....

จากคำจำกัดความของ Dennis Mueller ก็ดี จากคำอธิบายของ Robert Rish ก็ดี หากพิจารณาจากความเห็นของคนทั้งสองแล้วจะเห็นว่า ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (public choice theory) นั้นมิได้เป็นองค์ความรู้ (body of knowledge) เฉพาะเจาะจงทางรัฐประศาสนศาสตร์ หากแต่เป็นองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในสาขาวิชาที่เป็นสหวิทยาการ (interdiscipline) เช่น รัฐประศาสนศาสตร์นี้ได้ เพราะ Dennis Mueller ให้ความหมายเป็นนัยว่าเป็นการนำเอาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ก็จริงอยู่ แต่เป็นการนำเอามาใช้ในเรื่อง วินิจฉัยสั่งการ (decision-making) ที่ไม่ใช่ในส่วนตลาด (nonmarket) อันหมายถึงเอามาใช้ศึกษาการวินิจฉัยสั่งการในส่วนของ public sector นั่นเอง Dennis Mueller จึงสรุปต่อไปว่า public choice หรือทางเลือกสาธารณะจึงเป็นการประยุกต์เข้ากันระหว่างวิชาเศรษฐศาสตร์ กับวิชารัฐศาสตร์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การนำวิชาเศรษฐศาสตร์มาใช้ในวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งก็โยงกันกับ Robert Rish ได้ว่า การศึกษาถึงส่วนซึ่งเป็น nonmarket นั้นต้องเอาความรู้เกี่ยวกับ market นั้นเองมาใช้ (แต่ใช้นอกตลาด) อันจะสามารถอธิบายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ

ตลอดจนการที่ภาครัฐนำเอากลไกการตลาดมาปรับแต่งกับการตัดสินใจของตนได้ หรือลอกเลียนเอาวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการตัดสินใจมาใช้ออกวิชาเศรษฐศาสตร์ เพราะในทางเศรษฐศาสตร์นั้น ใช้ทฤษฎีในแง่การตัดสินใจในตลาด แต่เมื่อภาครัฐ (public sector) นำความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้จึงกลายเป็น public choice ขึ้น

พิทยา บวรวัฒนา (2529 : 23-29) ระบุว่ามึนักเศรษฐศาสตร์การเมืองจำนวนหนึ่ง เช่น Vincent Ostrom และ Elinor Ostrom เสนอแนวทางศึกษาแบบทางเลือกสาธารณะ public choice ซึ่งถ้าสรุปจากหนังสือของพิทยา บวรวัฒนา และ วรเดช จันทรศร (2531: 83-85) แล้ว อาจสรุปรวมได้ดังนี้

แบบทางเลือกสาธารณะ มีลักษณะสำคัญคือ

1. หน่วยวิเคราะห์ได้แก่ปัจเจกบุคคล (methodological individualism) ไม่ว่าจะเป็ใคร ย่อมมีความเห็นแก่ตัว แม้มีความต้องการแตกต่างกันก็ทำให้แต่ละคนตัดสินใจเหมือนกันได้ มนุษย์มีเหตุผล (rational) รู้จักเรียงลำดับความต้องการของตนเกี่ยวกับทางเลือกซึ่งก็เลือกทางที่ให้ประโยชน์แก่ตนมากที่สุด (maximizing strategies) อันขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่เป็นอยู่
2. ปัจเจกบุคคลมักใช้อำนาจทางการเมืองแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตน โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่เกิดต่อบุคคลอื่น ซึ่งสมมติฐานหรือฐานคิดดังกล่าว ต้องอิงหลักทางเศรษฐศาสตร์ที่เน้นการแข่งขัน และการถ่วงดุลซึ่งกันและกันมาเป็นเครื่องมือแก้ปัญหา
3. องค์กรแบบราชการ (bureaucratic organization) เน้นหลักการถ่วงดุลซึ่งกันและกัน สมรรถนะของแต่ละบุคคลตลอดจนองค์กรของรัฐ จึงถูกจำกัดให้ขึ้นอยู่กับสมรรถนะของบุคคลหรือองค์กรอื่นด้วย การบริหารตามแนวทางเลือกสาธารณะ (public choice) จึงต้องส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจในรูปของหลักเหตุและผลอันสนองต่อความต้องการของประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
4. ในเรื่องทางเลือกสาธารณะ (public choice) นั้น การบริการสาธารณะ การจัดสินค้าขึ้นอยู่กับความต้องการและการตัดสินใจของคนหลากหลาย ต่างกลุ่มต่างเหล่า และทั้งยังมีการเมืองเข้ามาเป็นตัวแปรอีกด้วย
5. สินค้าและบริการมีต่างชนิดต่างประเภท ซึ่งก็ย่อมจำเป็นใช้การบริหารที่แตกต่างกัน
6. ระบบการบริหารขนาดใหญ่ มีสายบังคับบัญชาลดหลั่นกันลงไป หากเกิดศูนย์อำนาจหรือรวมอำนาจการวินิจฉัยสั่งการเมื่อใด จะเป็นผลให้ระบบการบริหารนั้นไม่สามารถปรับตัวตามสภาพแวดล้อมได้ดีกับทั้งไม่อาจสนองต่อความต้องการของคนส่วนมากและหลากหลายได้
7. การบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจดังกล่าวข้างต้น (ข้อ 6) จะทำให้บริการของรัฐ เป็นไปอย่างอืดอาดล่าช้า สิ้นเปลือง ไม่บรรลุประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร
8. ทางเลือกสาธารณะ (public choice) ยังรับฐานคิดที่ว่า การบริหารแบบกระจายอำนาจ จะทำให้เกิดการแข่งขันกันหลาย ๆ ระดับ ภายในเขตปกครองเดียวกัน เป็นเงื่อนไขให้ระบบสามารถสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งความต้องการดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมได้อย่างเต็มที่

แนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้

ขอบข่ายของทางเลือกสาธารณะนี้ วรรณคดี จันทรศร (2531 : 85 - 88) สรุปขอบข่ายโดยสังเขปไว้ซึ่งพอสรุปได้ว่า การศึกษาทางเลือกสาธารณะ (public choice) ครอบคลุมถึงอย่างน้อยก็ 3 เรื่อง คือ

1. ศึกษาเพื่อหาคำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์อันรวมถึงสาเหตุและแรงจูงใจที่บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ทำอย่างไรบุคคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกชนหรือองค์กร จะเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ สิ่งจูงใจไม่ว่าเป็นการตอบแทนทางเศรษฐกิจ หรือสังคมมีส่วนทำให้บุคคลหรือองค์กร ต่างก็เข้าร่วมในกิจกรรม

2. ศึกษาถึงคำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของหน่วยงานในการให้บริการสาธารณะและผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคล ประชาชนที่เป็นผู้บริโภคบริการสาธารณะอาจมีปฏิกิริยาต่อการให้บริการ เช่น ทัศนคติบริการต่อไป แต่เรียกร้องให้ปรับปรุงบริการให้ดีขึ้น หรือ เมื่อบริการนั้นคุณภาพต่ำเกินไป ก็เลิกใช้บริการนั้นเสีย การศึกษาในรูปแบบนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบการให้บริการและการกำหนดนโยบายสาธารณะให้สนองตอบต่อประชาชนผู้บริโภคให้ดียิ่งขึ้น

3. ศึกษาถึงแนวทางการบริหารหรือโครงสร้างที่เหมาะสมสำหรับบริการสาธารณะ พยายามหาคำตอบให้ได้ว่า การบริหารและโครงสร้างอย่างใดจึงจะก่อให้เกิดการบริหารสาธารณะที่มีประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารแบบรวมอำนาจเป็นระบบที่ขาดประสิทธิภาพ การมีโครงสร้างหลายหลากหลายศูนย์อำนาจจะทำให้จัดสรรสินค้าสาธารณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่าย ลดความอึดอัด ลำบาก เกิดการแข่งขันในบางระดับ การออกแบบระบบให้มีศูนย์อำนาจที่กระจุกกระจายซ้ำซ้อนเกี่ยวเนื่องกัน จะเกิดระบบการตรวจสอบและถ่วงดุล เกิดการบริหารงานแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

จากกรอบทฤษฎีและขอบข่ายดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่ามหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งในขณะนี้ถือเป็นข้อยุติว่า ประสบภาวะทางการเงิน คือ งบรายได้ลดน้อยถอยลง เนื่องจากจำนวนนักศึกษาลดลงเป็นลำดับ มีองค์กรแบบระบบราชการ มีการบริหารโดยลำดับชั้น บังคับบัญชาจัดหาเงินได้หลักก็คือ จากการให้บริการด้านการศึกษาแก่ผู้บริโภคคือนักศึกษา หากจะนำทฤษฎีทางเลือกสาธารณะมาใช้ ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นการเหมาะสมแก่สภาพและภาวะที่กำลังมีอยู่เป็นอยู่ กล่าวคือ นำแนวความคิดและกรอบทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ดังนี้

1. จะใช้กลยุทธ์ (strategy) ไດ จึงจะทำให้บุคลากรที่แตกแยกขาดความร่วมมือเข้ามาร่วมกิจกรรมการให้บริการของมหาวิทยาลัย ควรจะมีแรงจูงใจทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไร บุคคลเหล่านั้นจึงจะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การให้บริการทางการศึกษา หรือกล่าวในความหมายที่แคบเข้า คือการเรียนการสอนได้มีทางเลือกให้กับผู้บริโภค คือ นักศึกษาเพียงใด มหาวิทยาลัยควรผลิตบริการเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกของผู้บริโภค หรือควรปรับโครงสร้างการให้บริการอย่างไรจึงจะเกิดทางเลือก (choice) เพราะถ้ามี choice ก็ไม่เกิด voice เพราะผู้บริโภคมี exit ถ้ายึดพฤติกรรมเก่าในการให้บริการอยู่เช่นนี้ ภาวะวิกฤตทางการเงินก็ต้องเลวร้ายลงสู่ระดับที่กล่าวว่ไปไม่รอด (เดลินิวส์, 9 ธันวาคม 2532 : 10)

3. การบริหารมหาวิทยาลัยรามคำแหงก็เป็นเช่นเดียวกับระบบบริหารราชการคือการรวมอำนาจ มีการบังคับบัญชาลดหลั่นขั้นตอนมากมาย หากจัดโครงสร้างให้กระจายอำนาจโดยเฉพาะการให้บริการวิชาการ

ในด้านการเรียนการสอนประจำตัว การกระจายความรับผิดชอบสู่คณะโดยตรง มหาวิทยาลัยเพียงแต่ กำกับการดูแลก็จะทำให้เกิดการแข่งขันในระหว่างคณะต่าง ๆ ขึ้น กับทั้งยังจะทำให้ลดความสิ้นเปลืองล่าช้า โดยใช้เหตุผลได้ ในขณะที่คณะเองมีศักยภาพพอเพียงที่จะให้บริการใหม่ หรือสินค้าตัวใหม่ที่มีประสิทธิภาพ

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (public choice theory) นี้ มหาวิทยาลัยจะได้รับผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ

1. ได้รับรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นไปในระยะยาว หรือถาวร ในขณะที่รายจ่ายเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย
2. บุคลากรจะให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีแรงจูงใจด้วยค่าตอบแทนที่สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างเป็นรูปธรรม
3. ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนการสอน และเป็นการสร้างสรรค์ (creative)
4. สร้างเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ (academic excellence) กล่าวคือ ส่งมอบรมให้ ผู้ศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ปรากฏการณ์และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ธรรมนูญ โสภรัตน์ (ผู้จัดการ, 12-18 มีนาคม 2533 : 63) ได้นำเอาหลักจูงใจมาใช้ เช่น การขึ้นค่าตอบแทนในการตรวจกระดาษคำตอบ การให้ค่าตอบแทนที่ยังไม่เคยมีผู้ใดให้ การขึ้นค่าตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งจากการให้การจูงใจดังกล่าวทำให้มีผู้ร่วมกิจกรรมการให้บริการมากขึ้นและสร้างความพึงใจให้แก่บุคลากร ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อมหาวิทยาลัยมีดำริจะลดค่าตอบแทนต่าง ๆ ลง คณาจารย์ส่วนมากเห็นไม่ควรตัด (39.23% : 60.77%) เนื่องจากค่าครองชีพสูงขึ้นทุกวัน และเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรรหาช่องทางเพิ่มรายได้ด้วย (ข้อสังเกตและตารางสรุปความเห็นของคณาจารย์: ภาคผนวก)

จากการศึกษาพบว่า ธรรมนูญ โสภรัตน์ เสนอนโยบายสอบซ่อมในการรณรงค์หาเสียงเลือกอธิการบดีและในที่สุดเป็นข้อเท็จจริงว่า ต่างก็ยอมรับว่านโยบายสอบซ่อมเป็นหลักที่ทำให้ธรรมนูญ โสภรัตน์ ชนะเลือกตั้ง ซึ่งนโยบายสอบซ่อมนั้น วิธีการก็คือ นักศึกษาที่ยังสอบไม่ได้ลงสอบซ่อมได้ไม่จำกัดหน่วยกิตและสอบซ่อม ถึง 2 ครั้งต่อปี อันเป็นบริการใหม่ที่เป็นการเสนอผลประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นการเปิดทางเลือกใหม่ขึ้น และทางเลือกดังกล่าว ผู้เลือกได้ประโยชน์และคุ้มแก่การเพียงเสียเวลาไปลงคะแนน แต่โอกาสที่จะจบการศึกษามีรวดเร็วขึ้น และมหาวิทยาลัยได้รายได้จากการสมัครสอบซ่อม อันเป็นการทำให้มีงบรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นว่า การนำนโยบายสอบซ่อมที่ ธรรมนูญ โสภรัตน์ นำมาเสนอนี้ เป็นการปรับรูปแบบการบริการให้แก่กลุ่มผลประโยชน์ และเป็นการจูงใจให้ได้รับการเลือกตั้ง ทั้งยังเป็นการปรับโครงสร้างการบริหาร ซึ่งรวมความแล้วก็เป็นกรนำทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (public choice theory) มาใช้นั่นเอง

มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เปิดทางเลือกให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียนได้หลายทางด้วยกัน คือ ลงทะเบียนเรียนด้วยตนเอง ที่มหาวิทยาลัย มอบอำนาจให้ผู้อื่นลงทะเบียนเรียนแทนได้ ลงทะเบียนเรียนทางไปรษณีย์ หรือเปิดทางเลือกบริการแก่ผู้สมัครเข้าเป็นนักศึกษาซึ่งอาจเลือกที่จะมาสมัครด้วยตนเอง หรือสมัครทางไปรษณีย์ หรือเปิดทางเลือกอื่น เช่น จะสมัครเป็นนักศึกษาในภาคที่ 2 ก็ได้ อันชี้ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เคยมีเคยใช้ เคยนำทางเลือกสาธารณะ (public choice) มาใช้ในการบริหาร และพัฒนามหาวิทยาลัยมาแล้ว และขณะนี้ ทางเลือกต่าง ๆ ดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่เป็นอยู่ ซึ่งทางเลือกต่าง ๆ

ดังกล่าวล้วนประจักษ์ชัดว่า เป็นประโยชน์ทั้งผู้ให้บริการ คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในด้านการบริหาร และการพัฒนา และต่อผู้รับบริการคือนักศึกษาในด้านความพึงใจ และรวดเร็ว สมประโยชน์

Gewertz, Nancy (1987) วิจัยโดยใช้ทฤษฎี ทางเลือกสาธารณะ (public choice theory) กล่าวคือ เขาประเมินผลและวิเคราะห์นโยบายการให้บริการสังคม (social service) ของภาครัฐกับเอกชนต่อวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ และวัยรุ่นที่เป็นพ่อแม่ โดยตั้งสมมติฐานว่า ภาคเอกชนจะสามารถให้บริการสังคมได้ดีกว่าภาครัฐ ซึ่งสมมติฐานดังกล่าวมีที่มาจากทฤษฎีทางเลือกสาธารณะที่มีฐานคิดว่า ภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนมีประสิทธิภาพมากกว่าองค์กรของรัฐในการให้บริการสังคม เพราะว่าโครงสร้างขององค์กรเอกชนมีวิธีดำเนินงานและบุคลากรที่มีความเชื่อมโยงต่อนักเรียนมากกว่าองค์กรภาครัฐ Gewertz เก็บข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการเอกชน 259 แห่ง ของรัฐ 182 แห่ง และมีการสัมภาษณ์ผู้บริหารของแต่ละแห่งด้วย ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเขาพบว่า โครงสร้างขององค์กรรัฐและเอกชน ทศนคติผู้ปฏิบัติงาน ผู้รับบริการ มีความขัดแย้งกัน และหลังจากที่ควบคุมขนาดขององค์กรแล้ว ปรากฏว่าองค์กรของเอกชนมีความเป็นระบบราชการไม่น้อยไปกว่าองค์กรของรัฐเลย และผู้จัดการโครงการของเอกชนก็ไม่ได้มีการจงใจดีไปกว่าผู้จัดการโครงการของรัฐแต่อย่างใด ผู้รับบริการจะเลือกใช้บริการจากองค์กรของรัฐ หรือองค์กรของเอกชนก็ยอมได้ สุดแต่จะเลือก

จากการศึกษาของ Gewertz นั้น หากนำมาประยุกต์กับการสร้างทางเลือกของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ก็อาจจะเป็นข้อที่บ่งชี้ได้บ้างว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับของเอกชนนั้น การให้บริการไม่น่าจะแตกต่างกันและไม่จำเป็นต้องปรวิติกว่า ถ้ามหาวิทยาลัยของรัฐปรับแต่งหรือสร้างทางเลือกสาธารณะที่ดีใด ๆ ขึ้นมาแล้ว ทางเลือกเหล่านั้นจะด้อยไปกว่ามหาวิทยาลัยของเอกชน นั่นก็คือ โครงสร้าง กลยุทธ์ (Strategy) ฯลฯ ภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ เลียนแบบได้ เพราะเอกชนก็มีความเป็นระบบแบบภาครัฐอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน

อย่างไรก็ตาม การนำทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (public choice theory) ไปใช้นั้น ได้มีนักวิจัยอีกมากมายที่พิสูจน์ว่าทฤษฎีนี้สามารถกระทำได้ทุกสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการแสวงหาทางออก (exit) ที่สอดคล้องกับทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (public choice theory)

Wyckoff, Paul Garret (1984) ศึกษาเพื่อทดสอบ Model ซึ่งมีฐานคติมาจากทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ โดยเขาพบว่า การเพิ่มงบประมาณ เพิ่มรายได้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือต่อรองกับผู้ให้สิทธิออกเสียง ให้ลงคะแนนให้ตนเองมากขึ้น ซึ่งแตกต่างกับขณะที่ไม่มีการเพิ่มการช่วยเหลือหรือเพิ่มรายได้หรือเพิ่มงบประมาณ

จากการศึกษายังพบอีกว่า Strain, John Frank (1985) Lowenberg, Anton David (1985) No, Keesung (1987) Alger, Keith Norman (1985) Miller Terrel Anne (1988) เป็นต้น บุคคลเหล่านั้นได้นำ public choice theory ไปใช้ในการวิจัยและการศึกษา ค้นพบทางเลือกและสร้างทางเลือกที่เป็นประโยชน์ อีกมากมาย

จะเห็นว่า ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (public choice theory) นั้น เป็นการนำเอากรอบความคิดในวิชาเศรษฐศาสตร์มาใช้ในภาครัฐ และในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาจะนำเอาแนวคิด และฐานคติต่าง ๆ จากทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (public choice theory) มาสนับสนุนทางเลือกที่ผู้ศึกษาเสนอ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เป็นเอกสารสถิติรวบรวมจากหน่วยราชการในมหาวิทยาลัย เช่น คณะนิติศาสตร์ กองแผนงาน และได้รับความร่วมมือจากข้าราชการ สำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยในการค้นคว้าหาข้อมูล เอกสารอื่น ๆ

ในการรวบรวมทัศนคติที่มีต่อมหาวิทยาลัย และที่มีต่อโครงการนั้น ได้จัดทำแบบสอบถามสองชุด กล่าวคือ

ชุดที่ 1 แจกแบบสอบถามแก่กรรมการประจำคณะนิติศาสตร์ และข้าราชการ และลูกจ้าง สาย ข, ค

ชุดที่ 2 แจกแบบสอบถามแก่บุคคลภายนอก

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่หนึ่ง คือ คณะกรรมการประจำคณะนิติศาสตร์ ซึ่งมีกรรมการทั้งสิ้น 10 คน เหตุที่เลือกกลุ่มตัวอย่างนี้เพราะกรรมการประจำคณะนิติศาสตร์นั้น มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2514 ในการวางระเบียบของคณะโดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยกำหนดหลักสูตรและรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยจัดการสอบไล่ และรับปริญญาและให้ความเห็นต่อคณบดี กลุ่มตัวอย่างนี้จึงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญยิ่งในอันที่จะชี้ให้เห็นว่า โครงการหรือทางเลือกที่จะเสนอนั้นจะได้รับการอนุมัติในเบื้องต้นหรือไม่เพียงใด

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มข้าราชการและลูกจ้างสาย ข, ค ที่มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปทั้งหมด เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 45 คน เหตุที่เลือกกลุ่มตัวอย่างนี้โดยวิธีนี้ ก็เพราะบุคคลเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติงานตามโครงการที่เสนอ หากบุคคลกลุ่มนี้ไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการก็อาจทำให้โครงการล้มเหลวได้

กลุ่มที่สาม คือ กลุ่มบุคคลภายนอก เนื่องจากระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีเพียงสัปดาห์เดียว จึงไม่อาจเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั่ว ๆ ไปอย่างกว้างขวางได้ แต่เมื่อพิจารณาจากโครงการแล้วจะพบว่า โครงการจะดำเนินการต่อไปได้ก็ต่อเมื่อมีบุคคลภายนอกเข้าร่วมโครงการ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้ขอความร่วมมือจากสถาบันติวบาลานซ์ ขอแจกแบบสอบถามแก่ข้าราชการตำรวจ ที่เข้ารับการศึกษาเพื่อสอบแข่งขันเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรเฉพาะผู้มีปริญญาสาขาอื่นที่มีใช้นิติศาสตร์ ที่มีคุณสมบัติในการสอบเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรโดยที่ข้าราชการตำรวจเหล่านั้นโดยสภาพแล้วต่อไปก็น่าจะต้องศึกษาให้ได้ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต เพราะเป็นความจำเป็นแก่อาชีพราชการตำรวจ ประกอบกับข้าราชการตำรวจเหล่านั้นถือเสมือนเป็นตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางเพราะมาจากต่างท้องที่ต่างกอง ต่างหน่วยงาน ซึ่งจากการตรวจสอบผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว มีจำนวน 32 คน

ข้อมูลจากแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการประจำคณะนิติศาสตร์ทั้งหมด 10 คน ตอบแบบสอบถาม 8 คน ในกลุ่มนี้จึงมีผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 80

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการและลูกจ้าง สาย ข, ค แจกแบบสอบถาม 45 ชุด ตอบแบบสอบถาม 35 ชุด จึงมีผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มนี้ร้อยละ 77.7

กลุ่มบุคคลภายนอกแจกแบบสอบถาม 32 ชุด ตอบกลับ 30 ชุด ในกลุ่มนี้จึงมีผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 93.7

ข้อมูลของกรรมการประจำคณะ

1. ทิศนะต่อมหาวิทยาลัย

- 1.1 ความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยประสบภาวะวิกฤตทางการเงิน เพราะรายได้ไม่เพียงพอ มีผู้เห็นด้วย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- 1.2 ความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรเร่งริบหารายได้เพิ่ม มีผู้เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
- 1.3 ความคิดเห็นว่าการขึ้นราคาค่าตำรา มีผู้เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
- 1.4 ความคิดเห็นว่าการขึ้นค่าหน่วยกิต มีผู้เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
- 1.5 ความคิดเห็นว่าการลดค่าตอบแทนและค่าสมนาคุณ มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และมีผู้ไม่ออกความเห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
- 1.6 ความคิดเห็นว่าการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยตัดงบประมาณรายจ่ายให้น้อยลง มีผู้เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5
- 1.7 ความคิดเห็นว่าการลดจำนวนลูกจ้างบรายได้ลง มีผู้เห็นด้วย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75

2. ทิศนะต่อโครงการ

- 2.1 ความคิดเห็นว่าการนี้ควรมีขึ้น มีผู้เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
- 2.2 ความคิดเห็นว่ามีโครงการนี้ ท่านจะเข้าร่วมโครงการด้วย มีผู้เห็นด้วย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และมีผู้ไม่ออกความเห็น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

- 2.3 ความคิดเห็นว่าคุณค่าตอบแทนที่กำหนดให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโครงการนี้เหมาะสมแล้ว มีผู้เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

3. ข้อเสนอแนะและความเห็นของกรรมการประจำคณะ

3.1 รูปแบบของโครงการควรมีลักษณะดังนี้

1. ควรอยู่ในความควบคุมดูแลของคณะนิติศาสตร์
2. ควรจะมีรายละเอียดในแบบนำเสนอมากกว่านี้ ควรจัดสอนวิชาที่สำคัญ เน้นด้านกฎหมายเอกชนให้มาก เพื่อที่นักศึกษาจะได้มีความรู้และประสบการณ์ยิ่งขึ้น
3. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการแก่ผู้ไม่มีเวลามาศึกษา หากความรู้ในเวลาปกติ
4. รูปแบบตามแนวคิดนี้ดีแล้ว คือการสอนเสริมและติวเข้มทางวิชาการ เพื่อให้คุณภาพทางการเรียนการสอนดีขึ้น แต่รูปแบบที่นำเสนอ เน้นการ “หาเงิน” จะก่อให้เกิดปัญหาในระยะยาว

3.2 โครงการนี้มีข้อดีข้อเสียดังนี้

ข้อดี

1. เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่ไม่มีเวลาเรียนตามปกติได้ มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้มากขึ้น
2. เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีเวลาในการมาศึกษาวันธรรมดา
3. ช่วยให้อาจารย์มีรายได้พิเศษ
4. ดีมากสมควรเร่งดำเนินการ

ข้อเสีย

1. อาจเกิดการผันแปรในอุดมการณ์การศึกษาเพื่อปวงชน และเปิดโอกาสเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาในลักษณะ mass education ที่สำคัญ จะทำให้เกิด “ชนชั้นในการรับบริการทางการศึกษา”
2. อาจทำให้นักศึกษาไม่สนใจฟังบรรยายที่มหาวิทยาลัยจัดให้

3.3 โครงการนี้มีอุปสรรค หรือ ควรแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

อุปสรรค จะเกิดจากโครงสร้างระบบราชการใหญ่ และโครงสร้างย่อยจากสภาพที่เป็นอยู่จริง (existing) ในรามคำแหง แท้ที่จริงเคยมีผู้คิดโครงการนี้ไว้ในอดีต โดยการเปิด “ติว” เข้มใช้โรงเรียน Saint John โดยคณะอาจารย์กลุ่มหนึ่ง ในที่สุดก็ต้องล้มสลายลง

การปรับปรุง จะต้องปรับแนวคิดพื้นฐานเสียก่อนว่าระบบการศึกษาควรเป็น profit หรือ non profit หรือให้เปล่า เนื่องจากเป็นภาระหน้าที่ของรัฐที่ต้องรับผิดชอบ

- 3.4 กำหนดวงกิดหน่วยละ 200 บาท นั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว และมีผู้หนึ่งให้เหตุผลว่า แพงมากไป เพราะมีแนวคิดว่าระบบการศึกษา ควรเป็นภาระหน้าที่ของรัฐที่ต้องรับผิดชอบ

3.5 ความเห็นอื่น ๆ

1. มีผู้แสดงความเห็นว่า งบประมาณเป็นปัญหาพื้นฐาน แม้ในภาคธุรกิจเอกชนก็ประสบอยู่ แม้ในปัจจุบัน ความคิดเรื่อง autonomy จะถูกเอาไปปะปนกับ privatization โดยมีการนำเสนอรูปแบบออกมาเป็นมหาวิทยาลัยในลักษณะ state enterprise แต่ท้ายที่สุด ก็จะไม่แก้ปัญหากลับจะเพิ่มปัญหาเรื่อง corruption การต่อสู้ช่วงชิงเข้าสู่ตำแหน่งบริหารมากขึ้น ทิศทางของ ม.ร. จะเป็น capitalize โดยแนวคิด “ทุน” ทางการศึกษา อุดมการณ์มหาวิทยาลัยจะ materialize จนละทิ้ง idealistic มหาวิทยาลัยจะ modernize สังคมได้ แต่จะเป็น non-development อย่างสิ้นเชิง เพราะเป้าหมายทางการศึกษาอยู่ที่การ “พัฒนาคน” ไม่ใช่ “วัตถุ” ถ้าการบริหารยังอยู่ในแนวคิดของ capitalization สังคมก็จะตกต่ำมากขึ้น ทาง morality โครงสร้างของรามคำแหงต้องปรับปรุง แต่แนวคิดจะต้องถ่วงถ่วงอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวิธีผ่านการตรวจสอบที่แน่นอน โดยความเข้าใจ ที่ถูกต้องในปัญหาที่มีอยู่เป็นอยู่ จริง ๆ เสียก่อน
2. ขณะนี้จะเห็นว่าบัณฑิตที่จบจากรามคำแหง สอบเป็นอัยการผู้พิพากษาได้มาก (รวมถึงสอบเนติ ฯ ด้วย) ในส่วนการผลิตบัณฑิตที่ต้องการเป็นอัยการ และผู้พิพากษา ควรจะทำให้ดีขึ้น และควรจะมีการอบรมหรือสอน ให้สอดคล้องกับการที่เป็นบัณฑิตนิติศาสตร์ สามารถจะไปทำงานในภาคเอกชน เน้นด้านกฎหมาย ธุรกิจให้มากขึ้น เพราะความต้องการในตลาดแรงงานมีสูง ควรจะสอดแทรกหลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารให้กับนักศึกษาด้วย

ข้อมูลของข้าราชการและลูกจ้าง สาย ข, ค

1. ทักษะต่อมหาวิทยาลัย

- 1.1 ความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยประสบภาวะวิกฤตทางการเงิน เพราะรายได้ไม่เพียงพอ มีผู้เห็นด้วย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 74.28 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.71
- 1.2 ความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรเร่งริบหารายได้เพิ่ม มีผู้เห็นด้วย จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 94.28 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71
- 1.3 ความคิดเห็นว่าการขึ้นราคาค่าเล่า มีผู้เห็นด้วย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 59.99 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.28 และมีผู้ไม่ออกความเห็น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71
- 1.4 ความคิดเห็นว่าการขึ้นค่าหน่วยกิต มีผู้เห็นด้วย 29 คน คิดเป็นร้อยละ 82.85 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4
- 1.5 ความคิดเห็นว่าการลดค่าตอบแทนและค่าสมนาคุณ มีผู้เห็นด้วย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.71 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 74.28

- 1.6 ความคิดเห็นว่าการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยตัดงบประมาณรายจ่ายให้น้อยลง มีผู้เห็นด้วย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 39.99
 - 1.7 ความคิดเห็นว่าการลดจำนวนลูกจ้างบรายได้ลง มีผู้เห็นด้วย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 45.71 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 54.28
2. ทิศต่อโครงการ
- 2.1 ความคิดเห็นว่าการนี้ควรมีขึ้น มีผู้เห็นด้วย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57 และมีผู้ไม่ออกความเห็น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71
 - 2.2 ความคิดเห็นว่าการนี้ถ้ามีโครงการนี้ ท่านจะเข้าร่วมโครงการด้วย มีผู้เห็นด้วย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 77.14 มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 และมีผู้ไม่ออกความเห็น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57
 - 2.3 ความคิดเห็นว่าการที่ตอบแทนที่กำหนดให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโครงการนี้เหมาะสมแล้ว มีผู้เห็นด้วย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.99 และมีผู้ไม่ออกความเห็น จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57
3. ข้อเสนอแนะและความเห็นของลูกจ้างบรายได้
- 3.1 รูปแบบของโครงการ ควรมีลักษณะดังนี้
 1. เป็นโครงการพิเศษ มีลักษณะอิสระ และรูปแบบเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งควรจะมี ความแตกต่าง และไม่ซ้ำซ้อนกับระบบการศึกษาระดับปริญญาตรี ของคณะนิติ- ศาสตร์ในปัจจุบัน
 2. ต้องจัดเป็นโครงการระดับมหภาค ซึ่งดำเนินการได้ดี ก็จะเป็นการปฏิรูปการศึกษาของ ม.ร. รูปแบบต้องเป็นทั้งการจัดการศึกษาเพื่อคุณภาพด้วยการสอนเสริม, สร้างให้ เกิดการศึกษาระบบต่อเนื่องในหลักสูตรนั้น ๆ
 3. ควรมีความแน่นอน เด่นชัด เป็นรูปร่างที่แท้จริง
 4. เป็นลักษณะหน่วยงานเฉพาะ ไม่ขึ้นตรงกับหน่วยงานใดในคณะ
 5. ควรเป็นโครงการต่อเนื่อง
 - 3.2 โครงการนี้มีข้อดีข้อเสียดังนี้

ข้อดี

 1. เพิ่มงาน เพิ่มรายได้
 2. ช่วยเหลือนักศึกษามองกลุ่มที่ต้องการเรียนให้จบ แต่ไม่มีเวลา
 3. ต้องปฏิรูปการศึกษาให้ได้ทิศทาง ต้องไปสนองตลาดแรงงาน ภาคเอกชน ที่พัฒนา ขึ้นเป็นหลัก
 4. เปิดโอกาสผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าชั้นเรียนปกติ
 5. เพิ่มพูนความรู้ความสามารถแก่บัณฑิตที่สำเร็จในโครงการ
 6. เพิ่มพูนรายได้แก่ผู้ปฏิบัติโครงการ

ข้อเสีย

1. มีความซ้ำซ้อนกับระบบการศึกษาระดับปริญญาตรีในปัจจุบัน
 2. แบ่งเป็นนักศึกษา เป็นกลุ่มผู้ใกล้ชิดอาจารย์ (กลุ่มหน่วยกิตละ 200 บาท) กับกลุ่มธรรมดาทั่วไป (กลุ่มหน่วยกิตละ 18 บาท)
 3. จะมีการแบ่งชั้นเป็น 2 ชั้น คือ นักศึกษาในโครงการและนักศึกษาปกติ
- 3.3 โครงการนี้น่าจะมีอุปสรรค หรือข้อควรแก้ไขปรับปรุง ดังนี้
1. อุปสรรคได้แก่การขึ้นค่าตำรา และค่าหน่วยกิต
 2. อุปสรรค ด้านบุคลากร เกรงว่าบุคลากรในรามคำแหงจะนำมาใช้ ดำเนินการจัดการศึกษา หรือเข้าช่วยการบริหารการศึกษาไม่ได้ผล เพราะใช้การเมืองนำการศึกษา
 3. สำหรับงบประมาณไม่เป็นอุปสรรค เพราะทรัพยากรของผู้เข้าศึกษาสมัยนี้พร้อม
 4. สถานที่พร้อม มหาวิทยาลัยใช้สถานที่ยังไม่คุ้มค่ากับภาวะแวดล้อมรอบ ม.ร. คือยังไม่คุ้มค่ากับการลงทุน และให้ประโยชน์ทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาและบุคคลภายนอก
- 3.4 ค่าหน่วยกิต หน่วยละ 200 บาท มีความเห็นดังนี้
1. เหมาะสมดีแล้ว
 2. ถ้าเปรียบเทียบกับสถาบันเอกชนถือว่าไม่แพง
 3. ถ้าเปรียบเทียบกับอัตราค่าหน่วยกิตของ ม.ร. ถือว่าแพง ควรลดลงอีก
 4. ได้มาตรฐานแล้ว
 5. มากเกินไป
 6. พอสมควรแล้วไม่แพงเกินไป
 7. เปรียบเทียบกับหน่วยกิตละ 18 บาทของ ม.ร. แล้ว จะแพงมาก แต่หากพิจารณาบริการนี้นักศึกษาได้รับแล้วมีประสิทธิภาพ คงจะคุ้มค่า
 8. ดีพอสมควร
- 3.5 ความเห็นอื่น ๆ มีดังนี้
1. ควรรีบเปิด
 2. ถ้าคิดว่าทำได้และมีประโยชน์แก่นักศึกษาอย่างแท้จริง คิดว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อมหาวิทยาลัย
 3. เสนอ ม.ร. ขอใช้สถานที่บรรยายพิเศษในช่วงวันหยุด ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ประมาณสถานการณ์เปรียบเทียบการบรรยาย ภาควันธรรมดา กับ ภาควันหยุด หาเปอร์เซ็นต์ ความสนใจทางการศึกษา คิดว่าน่าจะเป็นต้นแบบที่นำไปสู่การใช้บริการการศึกษา และการทำสื่อการศึกษาได้ดีกว่าเท่าที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
 4. เป็นความคิดริเริ่มที่ดี แต่ความเป็นไปได้อาจทำได้ยาก
 5. เป็นโครงการใหญ่ ผู้คิดโครงการนับว่าเป็นคนกล้าทำกล้าคิด

ข้อมูลของบุคคลภายนอก

1. ทักษะต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง

- 1.1 ได้รู้จักและได้ยื่นชื่อมหาวิทยาลัยรามคำแหงมานาน มีผู้เห็นด้วย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 และมีผู้ไม่ออกความเห็น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6
- 1.2 บัณฑิตสาขานิติศาสตร์ของรามคำแหง เป็นที่ยอมรับในสังคม มีผู้เห็นด้วย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20
- 1.3 ตำราของคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ใช้ได้กับการศึกษานิติศาสตร์ทุกสถาบัน มีผู้เห็นด้วย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30
- 1.4 ความคิดเห็นว่าจะเลือกปริญญาบัตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงมากกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน มีผู้เห็นด้วย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7
- 1.5 ความเชื่อถือระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐดีกว่ามหาวิทยาลัยของเอกชน มีผู้เห็นด้วย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 77 และมีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23

2. ทักษะต่อโครงการ

- 2.1 โครงการนี้ควรมีขึ้น มีผู้เห็นด้วย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.6 มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 และมีผู้ไม่ออกความเห็น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6
- 2.2 ความคิดเห็นว่าจะมีโอกาสจะเข้าร่วมโครงการนี้ มีผู้เห็นด้วย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70 มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และมีผู้ไม่ออกความเห็น จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10
- 2.3 เวลาเรียนตามโครงการนี้ มีผู้แสดงความคิดเห็นว่า การเรียนหลังเวลาราชการ วันปกติ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 มีผู้เห็นว่าควรเรียนเฉพาะเสาร์-อาทิตย์ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 69.99 และมีผู้ออกความเห็นเป็นอย่างอื่น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66

3. ข้อเสนอแนะและความเห็น

3.1 โครงการนี้ควรมีรูปแบบอย่างไร

1. ควรให้ผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ เป็นผู้สอน
2. ควรเปิดตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อผู้ที่อยู่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ได้มีโอกาสเรียนบ้าง

3.2 โครงการนี้มีข้อดีข้อเสียอย่างไร

ข้อดี

1. เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขึ้น

2. สร้างความก้าวหน้าทางราชการ
3. เรียนวันหยุดทำให้มีโอกาสมาเรียนได้
4. เพิ่มความรู้ความสามารถในการทำงาน

ข้อเสีย

1. ไม่ควรสอนเฉพาะกรุงเทพมหานคร
- 3.3 กำหนดวิทยุคิดหน่วยละ 200 บาท ท่านมีความเห็นอย่างไร
1. แพงไป ควรถูกกว่านี้ เพราะรัฐบาลต้องช่วยการศึกษาประชาชน
 2. ถ้าเทียบกับที่อื่นก็ถูกกว่า
 3. กำลังพอเหมาะ
 4. ถ้าคิดถึงผลที่จะได้ยังถูกไปเสียด้วยซ้ำ
 5. ขอให้ราคาเท่านี้ตลอดไป อย่าขึ้นไปอีก
- 3.4 ความเห็นอื่น ๆ
1. ขอให้เปิดเร็ว ๆ เพราะขณะนี้บางคนก็เป็นนักศึกษาภาคค่ำของบางสถาบันต้องเสียเวลาและเงินมาก
 2. โครงการนี้น่าจะดีกว่าเรียนภาคค่ำ ขอให้รีบดำเนินการ

บทที่ 4

วิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะได้วิเคราะห์ข้อมูล ทั้งจากเอกสารและจากผลที่ได้ตามแบบสอบถาม โดยลำดับดังนี้

1. กำหนดหน่วยกิตของวิทยาลัยเอกชนหรือมหาวิทยาลัยเอกชน ที่เปิดสอนหลักสูตรชั้นปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ต่างก็กำหนดค่าหน่วยกิตไว้แพงกว่าที่โครงการนี้กำหนดทั้งสิ้น เช่น มหาวิทยาลัยสยาม หน่วยกิตละ 220 บาท มหาวิทยาลัยศรีปทุม หน่วยกิตละ 250 บาท มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ หน่วยกิตละ 280 บาท ซึ่งค่าหน่วยกิตดังกล่าวนี้ทุกสถาบันดังที่อ้างนั้นกำลังเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัยขอปรับค่าหน่วยกิตขึ้นถึงหน่วยกิตละ 300 บาท และข้อมูลทางเอกสารชี้ผลเป็นว่ามหาวิทยาลัยประสบภาวะวิกฤตทางการเงิน

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อมหาวิทยาลัยของคณะกรรมการประจำคณะ กับข้าราชการและลูกจ้าง

2.1 มหาวิทยาลัยประสบวิกฤตทางการเงิน	เพราะรายได้ไม่เพียงพอ	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คณะกรรมการประจำคณะ	100%	-
ข้าราชการและลูกจ้าง	74.28%	25.71%
2.2 มหาวิทยาลัยควรเร่งริบหารายได้เพิ่ม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คณะกรรมการประจำคณะ	87.50%	12.50%
ข้าราชการและลูกจ้าง	94.28%	5.71%
2.3 ขึ้นราคาค่าเล่า	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คณะกรรมการประจำคณะ	87.50%	12.50%
ข้าราชการและลูกจ้าง	59.99%	34.28%
(ข้าราชการและลูกจ้างไม่ออกความเห็นข้อนี้ 5.71%)		
2.4 ขึ้นค่าหน่วยกิต	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คณะกรรมการประจำคณะ	87.50%	12.50%
ข้าราชการและลูกจ้าง	82.85%	17.14%

2.5 ลดค่าตอบแทนและค่าสมนาคุณ

	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คณะกรรมการประจำคณะ	-	87.50%
ข้าราชการและลูกจ้าง	25.71%	74.28%

(คณะกรรมการประจำคณะไม่ออกความเห็นข้อนี้ 12.50%)

2.6 ประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยต้องตัดงบประมาณรายจ่ายให้หน่อยลง

	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คณะกรรมการประจำคณะ	87.50%	12.50%
ข้าราชการและลูกจ้าง	57.14%	39.99%

(ข้าราชการและลูกจ้างไม่ออกความเห็นข้อนี้ ๑ 87%)

2.7 ลดจำนวนลูกจ้างงบรายได้ลง

	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คณะกรรมการประจำคณะ	25.00%	75.00%
ข้าราชการและลูกจ้าง	45.71%	54.28%

3. เปรียบเทียบความเห็นต่อโครงการของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

3.1 โครงการนี้ควรมีขึ้น

	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คณะกรรมการประจำคณะ	37.50%	12.50%
ข้าราชการและลูกจ้าง	85.71%	8.57%
บุคคลภายนอก	86.60%	6.60%

(ข้าราชการและลูกจ้างไม่ออกความเห็นข้อนี้ 5.71%

บุคคลภายนอกไม่ออกความเห็นข้อนี้ 6.60%)

3.2 ถ้ามีโครงการนี้จะเข้าร่วมด้วย

	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คณะกรรมการประจำคณะ	75.00%	12.50%
ข้าราชการและลูกจ้าง	77.14%	14.28%
บุคคลภายนอก	70.00%	20.00%

(คณะกรรมการประจำคณะไม่ออกความเห็นข้อนี้ 12.50%

ข้าราชการและลูกจ้างไม่ออกความเห็นข้อนี้ 8.57%

บุคคลภายนอกไม่ออกความเห็นข้อนี้ 10.00%)

4. ในส่วนความเห็นที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเอง (open-ended) นั้น จะได้นำไปกล่าวในการสรุปและอภิปรายผลรวมกันไปเลยทีเดียวนับต่อไป